
Onderwerp	Uitkomsten Boomveiligheidscontrole (BVC) 2021 gemeente Heusden
Portefeuillehouder	De heer C.A.M. van Bokhoven

Aanleiding / voorgeschiedenis

In 2020-2021 is een boominventarisatie en veiligheidskeuring gedaan van alle bomen in onze gemeente. Grondeigenaren moeten hun bomen periodiek inspecteren op veiligheid. Deze verplichting komt voort uit de wettelijke zorgplicht (artikel 6.162 Burgerlijk Wetboek). Een belangrijk onderdeel van de veiligheidsinspecties is het vastleggen hiervan. Tree-o-logic heeft de bomen die onder het beheer van de gemeente vallen op kaart gezet en geïnspecteerd op veiligheid.

De belangrijkste conclusies zijn vastgelegd in de Rapportage BVC Heusden van Tree-o-logic (bijgevoegd). Dit voorstel gaat in op de uitkomsten en doet voorstellen voor het vervolg.

Feitelijke informatie

Uit de inspectie blijkt onder andere dat er 11.284 gebreken aan onze bomen zijn waar op korte termijn (liefst binnen een jaar) wat aan moet worden gedaan. Het betreft vooral dode takken en kap van zieke en dode bomen. Er zijn 236 bomen die nog slechts een levensverwachting hebben van minder dan een jaar en nog eens 430 bomen die binnen vijf jaar aan het einde van hun leven zijn.

Het risico bestaat dat het dode hout uitbreekt of een boom omwaait. Als we geen actie ondernemen is er het risico op materiële schade of erger, dat mens of dier verwond raakt. Dit risico neemt zonder ingrijpen jaar op jaar toe. Er gebeuren gelukkig nog niet veel ongelukken, maar takken en bomen vallen regelmatig.

De buitendienst voert het onderhoud uit aan onze bomen. Samen met de groenbeheerders staan zij aan de lat om het boombeheer op orde te houden. Nu werkt de buitendienst op basis van vaste snoeirondes. Jaarlijks snoeien de zes wijkbeheerders met hun team drie weken lang bomen (achttien weken totaal). Daarvoor wordt een hoogwerker ingehuurd. De werkzaamheden richten zich vooral op het opsnoeien (voor verkeer) en vormsnoeien van bomen (kandelaberen, knotten en andere vormsnoei). Verder lossen zij klachten en meldingen over bomen op. Aan veiligheidssnoei en onderhoudssnoei in met name grotere bomen komt de buitendienst niet toe.

Ook wordt er in beperkte mate (twee weken per jaar) gebruik gemaakt van een externe aannemer voor het snoeien van takken in erg hoge bomen. Het uitvoeren van snoeiwerkzaamheden op basis van veiligheid is nieuw en betekent een omslag.

Afweging

De toezichthouders van de buitendienst onderschrijven de conclusies in het rapport van Tree-o-logic en de beheermaatregelen die nodig zijn. Er is veel achterstand ontstaan in zowel veiligheidssnoei als onderhoudssnoei en we lopen achter in onze vervangingsopgave van bomen.

Er is op dit moment ook onvoldoende capaciteit en kennis aanwezig bij de buitendienst om de achterstallige snoei en kap weg te werken. Zonder extra middelen kunnen we als gemeente geen invulling geven aan onze verantwoordelijkheid om het bomenbestand veilig te maken en te houden. Op basis van de inspectie is het dus nodig om een inhaalslag te maken en de direct onveilige bomen te snoeien of te kappen. Zie hiervoor ook de bijgevoegde kaarten. Verder moet het onderhoud in de toekomst op een meer systematische manier worden georganiseerd, op basis van inspectie van bomen, om het beheer op orde te houden.

Om te komen tot een gezond en veilig bomenbestand worden de volgende stappen voorgesteld.

Boomveiligheidscontrole (BVC) voortzetten

Nu de inventarisatie is afgerond en de boomveiligheidscontroles zijn gedaan, is het van belang bomen te blijven controleren. Hiervoor is al geld opgenomen in de begroting. Het plan is om te werken met vijf

gebieden. Elk jaar wordt een gebied geïnspecteerd op veiligheid. Zo creëren we een roulerend systeem dat behapbaar blijft, ook qua werklust voor het werk dat hier uit voortvloeit. Bomen die een herinspectie nodig hebben, worden natuurlijk vaker gecontroleerd.

De onderhoudswerkzaamheden vinden voortaan plaats op basis van de BVC. Uit de controles komt een lijst voor onderhoudssnoei en een lijst voor vervanging. Deze lijst bepaalt de snoei en kap van het jaar daarop.

De inspectie die nu is uitgevoerd, is een inventarisatie en veiligheidscontrole geweest. Een inspectie op begeleidingssnoei is nu nog niet meegenomen. Het gaat dan om bijvoorbeeld het opkronen met het oog op verkeersveiligheid en het snoeien van probleemtakken (bijv. waterlot, elleboogtakken, dubbele top etc.). Het overzicht op de snoei-begeleidingstaken wordt dan groter. Het meenemen in de controle is een kleine extra stap. Het is wel wenselijk om dit alsnog te doen. Het is aannemelijk dat dit nog in de begroting van de boomveiligheid past.

Snoei

In 2021 worden de meest gevaarlijke bomen gesnoeid. Deze eerste tranche bestaat uit 859 bomen waarin op basis van het advies van Tree-o-logic binnen drie à zes maanden maatregelen nodig zijn. In de daaropvolgende periode volgt de snoei van de rest van de bomen (tweede tranche) met achterstallig onderhoud. Daar waar dat mogelijk is, zullen de eigen wijkteams de bomen snoeien. De wijkbeheerders zijn echter geen boomspecialisten. Specialistische kennis is voor het goed snoeien van een boom belangrijk en vergt speciale training. Als bomen minder gevaar opleveren door hun grootte of standplaats wordt overwogen ze een lagere prioriteit te geven en kunnen ze mogelijk een jaar later worden gesnoeid. Op basis van bovenstaande wordt het snoeiwerk uitbesteed of bij de eigen buitendienst gehouden.

Voor de langere termijn wordt komend jaar benut om te onderzoeken hoe het bomenbeheer gedaan kan worden. Het beheer moet plaatsvinden op basis van de in het veld geconstateerde noodzaak (zie hiervoor). Afgaande op de beschikbare uren capaciteit zou het beheer door de buitendienst moeten kunnen worden ingevuld. Of dit lukt hangt ook af van de beschikbare kennis, materieel en planningsaspecten. In de komende periode bepalen we welk deel van het onderhoudspakket door de eigen buitendienst kan worden gedaan en wat moeten worden uitbesteed.

Kap en vervangen van bomen

Bomen die minder dan een jaar te leven hebben en onveilig zijn, worden dit jaar gekapt.

In beginsel worden de gekapte bomen vervangen door nieuwe bomen. Het op basis van de begroting beschikbare vervangingsbudget en de benodigde voorbereidingstijd zijn echter ontoereikend om dit overal direct te doen. Er wordt dan ook voorgesteld om dit jaar alleen over te gaan tot het herplanten van bomen als meer dan 20% van de bomen in een straat moet worden gekapt. Vervanging van 'losse' bomen vindt op een later moment plaats als dit te combineren is met andere werkzaamheden. Elke gekapte boom blijft geregistreerd. Er zijn bomen bij die deel uitmaken van de hoofdgroenstructuur. Als u besluit, dat bomen, die minder dan een jaar te leven hebben gekapt kunnen worden, geeft u toestemming om hier een kapvergunning voor aan te vragen.

Uit het inventarisatierapport blijkt dat veel bomen aan het einde van hun levensfase zijn. Veel essen en kastanjes lijden onder ziekten. Van de ongeveer 3000 essen is de helft ziek.

Hierdoor zullen we de komende jaren hele lanen moeten vervangen. Verder zijn in de wat oudere wijken 'korte cyclusbomen', zoals fruitbomen, aan het einde van hun levensfase. Voor het jaarlijks vervangen van slechte bomen is er weinig budget. Het geld kan niet gevonden worden door krimp van het bomenbestand, zoals is voorgesteld bij de vaststelling van het Groenstructuurplan in 2018. Met een bestand van 29.000 bomen en een gemiddelde levensduur van 70 jaar zouden theoretisch per jaar ruim 400 bomen moeten worden vervangen. We vervangen nu nog ongeveer 100 bomen per jaar.

De investeringsbehoefte wordt daarom benoemd in het kader van de voorbereiding van de voorjaarsnota.

Er liggen daarnaast nog andere vervangingswensen voor bomen in de straten van onze gemeente. Bij het prioriteren van te vervangen bomen richten we ons in de toekomst op de bomen die minder vitaal zijn. Deze bomen zijn of worden op korte termijn onveilig en vragen veel onderhoud. Dit is een nieuwe koers. Tot nu richtte de strategie zich op het vervangen van bomen die duur waren of grote overlast veroorzaakten. Het vervangen van gezonde bomen stuit, zo blijkt bij een aantal recente uitgevoerde projecten, steeds vaker op weerstand. Het kappen van deze bomen wordt daarom beperkt tot gevallen van grote overlast, zoals ernstige opdruk aan bestrating en aanhoudende klachten van grotere groepen bewoners. Deze vervangingen worden in de integrale projecten meegenomen. De beloofde omvormingen die voor dit jaar al staan gepland, gaan nog wel door.

Uiteindelijk is het streven om in elke straat te komen tot een goed bomenareaal, dat schaduw geeft en beleving van seizoenen. Dit past ook in de lijn van het klimaat-adaptatie- en biodiversiteitsbeleid. De vervanging van bomen hoeft niet één op één, zolang de uiteindelijke boomkroonprojectie tenminste gelijk blijft. Vervanging is in lijn met het huidige groenstructuurplan.

Aanbesteding/financiën

De snoeiachterstand kan niet op korte termijn in eigen beheer worden ingelopen. De extra kosten voor de eenmalige inhaal van snoei zijn indicatief in beeld gebracht. Voorgesteld wordt om de snoei van de eerste tranche met bomen (859 stuks) aan te besteden. Daarnaast wordt voorgesteld om de voorbereiding te starten voor de aanbesteding van de resterende snoeiopgave. Dit op basis van een nog te bepalen prioriteit en uitvoeringstermijn. Voor deze tweede aanbesteding zal nog een separaat voorstel aan u worden voorgelegd. Op dat moment zijn de kosten duidelijk en kan een afweging worden gemaakt of en in welk tempo het werk wordt uitgevoerd.

Inzet van middelen

Voor de externe kosten die met de inhaal van de snoei gemoeid zijn, is in de begroting geen dekking beschikbaar. De kosten voor de snoei van de eerste tranche worden opgenomen in de tweede bestuursrapportage 2021. Voor de kosten van de tweede tranche wordt een separaat voorstel aan u voorgelegd. Wellicht dat deze kosten dan in de bestuursrapportage 2022 worden verantwoord.

Voor vervanging van bomen is € 45.000 beschikbaar binnen het renovatiebudget van groen. Dit is ontoereikend voor de vervanging van bomen, waar dat nodig is. Totaal is op basis van kengetallen (aantallen, levensduur, vervangingskosten per boom) € 95.000 per jaar nodig. Per jaar is dus € 50.000 extra renovatiebudget nodig voor het vervangen van bomen. Dit wordt ingebracht bij de integrale afweging in de voorjaarsnota 2021.

Risico's

De gemeente heeft een zorgplicht als boomeigenaar. Dit staat in de wet. We moeten boomveiligheidscontroles verrichten, onze werkwijze vast te leggen en feitelijk beheer uitvoeren. Met dit voorstel geven we daar invulling aan. Dat laat onverlet dat er iets kan gebeuren bij bomen die pas op een later moment aandacht kunnen krijgen. Zolang we als gemeente echter zo goed mogelijk invulling geven aan onze zorgplicht, binnen de mogelijkheden die we hebben, zijn calamiteiten (takbreuk in niet geprioriteerde bomen) en overmachtsituaties (hevige storm) ons niet te verwijten.

Procedure / vervolgstappen

Als u volgens dit voorstel besluit, zal de omgevingsvergunning worden aangevraagd voor de kap. Het voorstel is om de manager van het cluster Omgevingsvergunningen het mandaat te verstrekken om de vergunning te verlenen onder de voorwaarde dat er tijdens de procedure geen zienswijzen worden ingediend.

Het voorstel is verder om de raadsleden te informeren met de bijgevoegde raadsinformatiebrief.

In de zomer en najaar zullen de meest urgente bomen worden gesnoeid. Parallel daaraan wordt een voorstel uitgewerkt voor de resterende snoeiopgave en aan u voorgelegd.

Voorgenomen besluit

Het voorstel is om bijgaand besluit vast te stellen.

BESLUIT

Het college van Heusden heeft in de vergadering van 11 mei 2021

besloten:

- akkoord te gaan met de voorgestelde wijze van aanpak van het beheer van bomen; boomveiligheidscontrole, snoei en kap;
- het snoeien en kappen van de eerste tranche bomen aan te besteden en de kosten in de tweede bestuursrapportage 2021 te verantwoorden;
- de aanbesteding voor te bereiden voor de resterende snoeiopgave;
- een aanvraag in te dienen voor een omgevingsvergunning voor bomen met een levensverwachting van minder dan een jaar;
- de manager van het cluster Omgevingsvergunningen het mandaat te verstrekken om de vergunning te verlenen onder de voorwaarde dat er geen zienswijze(n) tegen de te verlenen vergunning worden ingediend;
- de verwijderde bomen te compenseren volgens het beleid in het groenstructuurplan;
- hierover de bijgaande raadsinformatiebrief toe te sturen aan de raadsleden.

namens het college van Heusden,
de secretaris,

mr. H.J.M. Timmermans